

Biografija. Vincas Mykolaitis-Putinas, būsimas rašytojas, pakluso tėvų norui – baigė Seinų kunigų seminariją bei Peterburgo dvasinę akademiją, taigi tapo kunigu. Vėliau Šveicarijoje studijavo filosofiją ir meno istoriją, o Vokietijoje (Miunchene) – literatūrą. Būdamas užsienyje ypač pajuto savo (kunigo ir poeto) padėties dvilypumą, tačiau kunigystės oficialiai atsisakė tik 1935 m. (būdamas 42 m.). Jau trisdešimtmetis V. Mykolaitis-Putinas – žinomas rašytojas: jo plunksnai priklauso simbolistinės poezijos rinkinys „Tarp dviejų aušrų“ (1927), psichologinis intelektualinis romanas „Altorių šešėly“ (1931–1933) ir kt. Tuo metu rašytojas profesoriauja Kauno Vytauto Didžiojo universitete, o nuo 1940 m. skaito paskaitas Vilniaus universitete. Jo studentais buvo Salomėja Nėris, Juozas Grušas (Kaune), Bronius Krivickas, Vytautas Mačernis (Vilniuje). Antrosios sovietų okupacijos metu (nuo 1944 m.) Putinas, likęs Lietuvoje, atstovauja Nepriklausomos Lietuvos, dingusios istorijos kūrybą, kultūrai. Putino eilėraštis „Vivos plango, mortuos voco“ („Gyvuosius apverkiu, mirusiuosius šaukiu“) tapo pasipriešinimo režimui manifestu. Rašytojas 1967 m. amžinojo poilsio atgulė į Vilniaus Rasų kapines.

Romanas „Altorių šešėly“. Šis romanas atskleidžia individo vidinės brandos kelią. Laikomasi požiūrio, jog žmogus pažįsta save ir kitus pamažu, nuolatos, ir šis procesas trunka visą gyvenimą. O patį individo likimą lemia vidiniai apsisprendimai, o ne išoriniai veiksniai.

Romanas, nors iš pirmo žvilgsnio glaudžiai siejasi su rašytojo gyvenimu, nėra autobiografinis, greičiau **turi autobiografinių elementų**. Autobiografiškas yra istorijos perteikimo būdas, kai pasakojama iš savo likimą apmąstiusio pasakotojo perspektyvos (tai ir stojimo į seminariją motyvai, ir požiūris į kūrybą, ir gamtos išgyvenimas). Be to, anot paties autoriaus, Liudą Vasarį kankinę klausimai taip pat yra autobiografinio pobūdžio.

Romanas **turi du siužetus**: išorinį ir vidinį. Išorinį sudaro trys romano dalys, susijusios su trimis protagonisto Liudo Vasario gyvenimo etapais: pirmoje dalyje („Bandymų dienos“) atskleidžiamas pagrindinio veikėjo gyvenimas kunigų seminarijoje, pirmieji kūrybiniai bandymai, meilė Liucei; antroje dalyje („Gyvenimas eina“) – darbas Kalnynų parapijoje, susidūrimas su kunigu-ūkininku Platūnu bei kunigu-prekybininku Stripaičiu, draugystė su baroniene Rainakiene; trečioje dalyje („Išsivadavimas“) – grįžimas į Lietuvą iš užsienio, Liucės savižudybė, draugystė su Aukse, apsisprendimas pasitraukti iš kunigų luomo. Daug svarbesnis vidinis romano siužetas – Liudo Vasario vidiniai išgyvenimai ir jų apmąstymas. Šis romanas **vadinamas psichologiniu**, nes kūrinyje pateikiama psichologinė pagrindinio veikėjo išgyvenimų analizė. Tai pirmas toks brandus psichologinis romanas lietuvių literatūroje, nes V. Mykolaitis-Putinas pirmasis taip įtaigiai pavaizdavo jauno žmogaus **vidinį dramatizmą**, kylantį iš supratimo, jog einama ne tuo gyvenimo keliu. Kita vertus, Liudą Vasarį atidžiai stebi ne tik pasakotojas – pats veikėjas linkęs į savistabą: pats analizuoja savo elgesį, pats save vertina. Beje, romanas dėl analitinio pasakojimo pobūdžio, t. y. dėl griežtos pasakojimo struktūros bei sąvokų gausos, apibūdinamas ir kaip intelektualinis.

Taigi svarbiausia individui pasirinkti savo gyvenimo kelią. Tačiau tai nėra paprasta, nes jaunas žmogus dažnai pats nežino savo galimybių, o Liudo Vasario atveju vietoj jo sprendžia tėvai. Sūnus sąžiningai mėgina tėvų sprendimą pritaikyti savo gyvenimui: čia lemia nuolankumas tėvams, prasta savivertė (nepasitikėjimas savimi, nuolatinis abejojimas), intravertiškas būdas (uždarumas, polinkis į savianalizę). Be to, Liudas Vasaris tiki Maironio, poeto ir kunigo, autoritetu. Tiki, kad galės gyventi kaip Maironis – tarnauti tautai. Deja, kunigų luomo realybė kitokia, todėl Vasaris vis labiau nusivilia savimi, nes nejaučia pašaukimo, o dirbti be ypatingo Dievo pajautimo negali – mano apgaudinėjęs kitus. **Kunigo ir poeto kelių nedermė** verčia išgyventi vidinę dramą.

Romanas siejasi su V. Mykolaičio-Putino simbolistine poezija, nes tiek rinkinyje „Tarp dviejų aušrų“, tiek romane „Altorių šešėly“ dėmesio centre atsiduria individo vidinio pasaulio raida. Vidiniams prieštaravimams išreikšti geriausiai tiko simbolių kalba, kurią vartojo V. Mykolaitis-Putinas eilėraščių rinkinyje „Tarp dviejų aušrų“ ir Liudas Vasaris simbolistiniuose eilėraščiuose. Be to, tiek Liudas Vasaris, tiek Putino lyrikos žmogus – intravertiški, ieškantys, į laisvę besiveržiantys individai.

Itin svarbi romane **meilės tema**. Visos moterys – Liucė, katedros Nepažįstamoji, baronienė Rainakienė, Auksė – brandina Liudą Vasarį kaip asmenybę, leidžia išvysti savo netobulumą ir keistis. Poetas su moterimis visada išgyvena ypatingą santykį – jos jo mūzos, įkvėpėjos, kūrybos galių skatintojos. Svarbiausia jų – Liucė, ne veltui jos gyvenimo istorija plėtojama visame romane. Ji ne tik pirmoji Liudo Vasario romantiška meilė, amžinas moteriškumo įsikūnijimas, bet ir svarbiausia gyvenimo moteris.

Ypač sudėtingas **romano pasakotojas**. Jis į pagrindinį veikėją žvelgia iš kelių perspektyvų: iš labai arti ir iš šalies. Jis niekada nelieta abejingas: perteikia, vertina ir pateisina pagrindinio veikėjo išgyvenimus, svyravimus, svarstymus.

Romano reikšmė. Pirmą kartą lietuvių literatūroje rašoma apie tai, jog individo gyvenimas pats savaime yra vertybė. Tai pirmas intelektualinis psichologinis, erotinis romanas lietuvių literatūroje.